

KLUB TVORIVOSTI (1)

Quark - 20. ROČNÍK

foto Fotky&Foto

■ Keď sa v roku 1994 zaregistroval Quark ako nový časopis, redakcia pripravovala **vzkriesenie bývalého popularizačného časopisu Elektrón pod novým názvom. Pri jeho príprave nesmel chýbať aj dlhoročný *takmer člen* redakcie Štefan Holakovský. A tak prišiel na svet *Klub tvorivosti* a seriál *Daj si to patentovať*. Po niekoľkoročnej odmlke sa k nemu opäť vraciame. Ved' téma tvorivosti je viac než aktuálna.**

● O čom

Predstavme si, že človek, ktorý má všetky fyzické schopnosti, chce dosiahnuť rekord v skoku do výšky. Myslíte si, že má nejaké predpoklady, ak sa postaví pred latku a začne podskakovať bez toho, že by predtým videl trénuvaných atlétov? Asi nie. Jeho šance sa čiastočne zvýšia, keď bude pozorne sledovať,

ako skáču tí najlepší. Najmä však musí začať trénovať. Pod dobrým vedením príde na to, že ak chce patriť medzi najlepších, nebude mu stačiť iba trénovať skákanie. Pomocou vybraných tréningových metód môže s trénerom hľadať preňho najvhodnejší štýl, sústrediť sa na rozbeh, nájsť najlepší uhol pre odraz... Veľakrát sa bude snažiť prekonať latku. Keď sa mu to nakoniec podarí, položí si ju o pár centimetrov vyššie a bude sa ju usilovať prekonávať znova a znova.

Netreba sa ani vracaať do ďalekej minulosti, aby sme si uvedomili, k akým veľkým zmenám došlo za posledných pár desaťročí v rozvoji tréningových metód v športe. Bývalí svetoví rekordéri, ktorí aj bez tré-

nerov dosahovali najvyššie méty, pomaly vymierajú. Teraz sa na príprave špičkového atléta podieľa celý realizačný tím. Športovec začína trénovať pod odborným vedením často ešte v predškolskom veku.

Naším zámerom je nadviazať taký vzájomný kontakt, pri ktorom sa stratí hranica medzi tými, ktorí píšú, a tými, ktorí čítajú, aby aj tí, ktorí čítajú, začali písať.

A hlavne chceme, aby sme sa navzájom podnecovali k tvorivému mysleniu. Bude-me radi, ak sa to, o čom budeme písať, dostane nielen na papier, ale aj do našich životov.

● Pre koho

Tvorivosť je skvelá vlastnosť, ktorá môže obohacovať život žiaka, študenta, učiteľa,

výskumného pracovníka, vynálezcu alebo radového pracovníka, ženu v domácnosti či špičkového manažéra. Preto by bolo fajn, keby ste si našli čas a poslali nám spätnú väzbu, aby sme mohli spolu trénovať tvorivosť na diaľku, prostredníctvom Quarku. Znamená to, že pokiaľ to bude možné, budeme sa vzájomne provokovať, podnecovať k vyjadreniu názorov, prípadne si budeme ponúkať úlohy či problémové situácie na domáce riešenie a potom si z nich môžeme urobiť prehľad navrhovaných riešení. Nemusí ísť iba o cvičné úlohy či problémy. Máme skúsenosti, že mnoho problémov sa vyriešilo už tým, že sa o nich hovorilo, či písalo. Ak teda máte nejaký vedecký či technický problém, ktorý vás trápi, a neviete si s ním rady, nenechávajte si ho pre seba a napíšte nám: quark.tvorivost@gmail.com alebo **Quark, Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava**. Možno ho zverejníme a pri jeho riešení pomôžu aj ďalší tvoriví čitatelia. Neváhajte a napíšte i vtedy, keď vám víri v hlave zaujímavý nápad, s ktorým sa chcete pochváliť.

● Vedeli ste?

Ako príklad toho, že nie je všetko také, ako by to malo byť, je najpoužívanejšia klávesnica. Na dôkaz uvádzam ukážku z knihy profesora Stevena H. Kima z Massachu-

TVORIVOST

Nápad, ako spraviť tvorivé logo – ak časopis otočíte, čo si prečítate? Ilustrácia Š. Holakovský

Žiarovka sa stala symbolom pre nápad. Tieto historické symboly tvorivosti pochádzajú z autorovej zbierky.

settského technického inštitútu. Ja som bol pevne presvedčený, že usporiadanie písmen na klávesnici, známej pod skratkou QWERTY, sa vyvinulo tak, aby sa dalo písať čo najrýchlejšie. Je fakt, že som sa párkrát zamyslel, prečo je písmeno A, ktoré sa oveľa častejšie používa než napríklad G, tak nemožne umiestnené. Ani pri štúdiu literatúry, súvisiacej s históriou vzniku a vývoja písacieho stroja, som nenarazil na nič, čo by spochybnilo klávesnicu QWERTY. Jasný, objavili sa sem-tam správičky o lepších usporiadaniach písmen, ale ako prax potvrdila, nemali šancu sa masovo uchytiť. Steven H. Kim ma prekvapil, keď vo svojej knihe píše:

Napríklad konvenčný písací stroj, založený na systéme klávesnice QWERTY zámerne zostavili na spomalenie rýchlosti písania: v raných dobách písacieho stroja sa mechanické stroje pri rýchlom písaní zablokovali. Aj keď sa už navrhli účinnejšie

zostavy klávesov, ľudia si na ne ešte neprikykli, a systém QWERTY suverénne ďalej kraľuje.“ Čo vy na to?

• Tréning tvorivosti

Počas postgraduálneho štúdia vynálezcovstva a priemyselného práva na SVŠT (teraz STU) ma najviac zaujal predmet tvorivosť. Vtedy som zistil, že je niečo lepšie ako chodiť na prednášky a snažiť sa ich rýchlo zapisovať. Doktor inžinier Jiří Beneš (s ktorým sme neskôr niekoľko rokov spoluatorsky spolupracovali) nás do tajov tvorivého myslenia zasväcoval najmä prostredníctvom riešenia problémových situácií. Až o niekoľko rokov neskôr sa tomu začalo aj u nás hovoriť *tréningy*.

Pri prvom tréningu brainstormingu sme mali vymýšľať najrozličnejšie netradičné využitia kancelárskej sponky. Najprv sa nám to zdalo smiešne jednoduché, veď sme všetci mali

za sebou už vysokoškolské vzdelanie. Po desiatkach nápadov sme zistili, že to prestáva byť až také jednoduché.

Keď som začal robiť tréningy tvorivosti ja, vymýšľal som iné jednoduché predmety na hľadanie ich netradičného použitia. Po čase som prišiel na to, že ak chcem porovnávať medzi sebou rôzne riešiteľské kolektívy, najlepšie bude dávať im riešiť ten istý problém. Zistil som aj to, že pomôže, ak to riešitelia nevnímajú iba ako nejaký test, ale ako ich problém, a sa stanú jeho súčasťou.

• Kancelárska sponka trochu inak

Predstavte si, že ste riaditeľom firmy, ktorá už takmer sto rokov vyrába kancelárske sponky. Za celý ten čas stačilo iba pár inovácií. Trochu sa zmenil tvar, trochu materiál... a neboli nijaké problémy s ich odbytom. A zrazu nastal problém. Odberatelia

objednávajú čoraz menej sponiek. Na skladoch sa ich zhromažďujú milióny. Čo s tým?

Pozvali ste odborníka na tvorivosť a ten po krátkom úvode o tom, že máte porozmýšľať, ako netradične využiť už vyrobené sponky odporučil porozmýšľať aj o tom, ako by sa dali modifikovať na iné použitie. Ako by sa teda dal využiť princíp sponky na výrobu iných užitočných pomôcok?

To už je úloha pre vás. Tešíme sa na vaše nápady do konca januára. Traja najlepšie riešitelia dostanú od nás spoločenské hry.

Ing. Štefan Holakovský
Patentová a známková kancelária GENiUM®

